

F O L Y Ó I R A T O K   S Z E M L É J E

(Folyóiratok és hírlapok irodalomtörténeti vonatkozású cikkei.
Munkatársak: *Alszeghy Zsolt, Baros Gyula, Brisits Frigyes,*
Pintér Jenő.)

I. Folyóiratok.

Athenaeum. — 1933. é.f., 6. sz. (Pauler Ákos-émlékszám.) Kornis Gyula: *Kedvet és rég.* (Elnöki megnyitó a Pauler emlékülésen.) — B Brandenstein Béla: *Pauler Ákos emlékezete.* — Mátrai László: *Pauler történetiszemléte.* — Pauler-bibliográfia.

Akadémiai Értesítő. — 1933. évf., október—december. Berzeviczy Albert: *Széchenyi Stádiumáról.* Megemlékezés a mű megjelenésének százados évfordulója alkalmából. — Berzeviczy Albert: *Herczeg Ferenc üdvözlése.* Ünnepi beszéd a jeles író hetvenedik születésnapja alkalmából. — Lukinich Imre: *Jelen-tés Csánki Dezső irodalmi hagyatékáról.* A Csánki Dezső hagyatékában talált mappák anyagának megfelelő pótlás vagy kiegészítés után eszközzendő kiadása történetirodalmunknak nagy nyeresége volna és hézagot pótolna.

Budapesti Szemle. — 1934. évf., 1. sz. Schaffer Károly: *Széchenyi Döblingben.* Széchenyi sohasém volt melanchóliás, tehát e jelző szakszempontból mellőzendő. Életének utolsó három évében eredeti keddélyvilágának minden vonását mutatta és így 1857-től fogva nem volt elmebajos erőszakos haláláig, mely utóbbinak felidőzője túlságosan nagy hullámokat verő kétségbeesése és nem elmebaja volt. — Császár Elemér: *Szabolcska Mihály.* (I.) A köztudat a Dal a kis Demeter Rózsikáról, a Grand Cafében és a Salzburgi csapszékben c. költeményekben látja Szabolcska költészetének tetőződését. Teljes joggal. A költő az ihlet egy-egy szerencsés pillanatában olyat alkotott, ami méltó volna legnagyobb lírikusaink tollára, s ami a magyar szellemnek mindenkor kincse marad.

Debreceni Szemle. — 1933. évf., 11. sz. Németh Antal: *Az Ember Tragédiájának szerkezete.* Az egyes képek viszonyának belső geometriájából látható, hogy Madách főművének szerkezete mennyire szigorú, szükséges és egy-séges. — 12. sz. Gaál István: *A természet-rajongó Gárdonyi.* (II.) Hosszabb tanulmány a címben írt tárgyról bő utalással a vonatkozó irodalomra. „Gárdonyi lelkülete a tudós és poéta lényegének ötvözete. Mégpedig olyan összetételben, hogy „a tudósi anyag”-ot a „költői” túlszárnyalta. És ez így volt jól. Mert hiszen ha a két rész egyforma energiájú, a fizika törvénye szerint a kettő közömbösítette volna egymást.”

Deutsch-Ungarische Heimatsblätter. — 1933. évf., 3—4. sz. (Festschrift für Gideon Petz. Emlékfüzet Petz Gedeon tiszteletére, születése 70. évfordulóján.) Theodor Thienemann: *Weimar, Wien und die ungarische Literatur.* Tanulmány Weimar, Bécs és a magyar irodalom kapcsolatáról. — Julius Farkas: *Zur Frage der ungarischen Spielleute.* Kisebb közlemény a középkori magyar énekmondókról. — Béla v. Pukánszky: *Gr. Stefan Széchenyi im deutsch-ungarischen Schriftthum.* Széchenyi István gróf a magyarországi német iro-

dolomban. — Josef Trostler: *Die Umfänge der ung. Persönlichkeitsdichtung: Valentin Balassa und das deutsche Gesellschaftslied des XVI. Jahrhunderts.* Balassa és az egykorú német dalköltészet viszonya. — Heinrich Réz: *Deutsche und österreichische Mitarbeiter der deutschungarischen Zeitschriften und Zeitungen* (1819—1852). A magyarországi német folyóiratok és hírlapok német munkatársairól.

Egyetemes Philologiai Közlöny. — 1933. évf., 7—8. sz. Koszó János: *A XVIII. századi magyar barokk és Faludi Ferenc.* A barokk kimonodottan arisztokratikus udvari kultúra, központi napja a Bécsben székelő Habsburg császár. Az „udvari ember“ önmagában véve is barokk fogalom. Az a kép, melyet Faludi ad róla, teljesen megfelel a XVII. század „politikus ember“ ének. Faludi mindezek ellenére egyben a magyar irodalmi népiességnek is jellemző képviselője. A szerző szerint ennek legalább is egyik gyökere a különleges XVIII. századi osztrák barokkba nyúlik vissza. Nem szabad felednünk, hogy íónk hosszabb időig Grácban élt és éppen Stájerországban virágzott akkortájt a provinciális ízű osztrák barokk népiesség, mely annyira jellemző a Habsburg-tartományok irodalmára. — Kurzweil Géza: *Hans Sachs hazánkban.* A főrévi, pozsonyi és körmöcbányai karácsonyi játékok, valamint a főrévi és a pozsonyi Paradeisspieleek sok egyezést mutatnak Hans Sachs megfelelő darabjaival. Hazánknak bizonyos bibliai tárgyú darabok mellett igen jelentős szerep jut a Hans Sachs-hagyomány történetében, mert a körmöc-prónai német nyelvszigetből váratlanul számos világi tárgyú darab, köztük több tragédia került elő. (V. ö. Ernyey—Kurzweil: *A felsőmagyarországi bányavárosok népi színjátékai.* I. Budapest, 1932, 1—168.) — Pukánszky Kádár Jolán: *Petz Lipót és Fáy András levéltára.* Adatközlés.

Élet. — 1933. évf., 25. sz. Marek Antal: *A szlovenszkói magyar irodalom tízöt éve.* Három irodalmi egylet működik közre az irodalom hatásos ápolásában: a pozsonyi Toldy-kör, a kassai Kazinczy-Társaság, a komáromi Jókai-Egyesület. Eseményt jelent, hogy Szentiványi József kezébe vette a szlovenszkói magyar könyvkiadás dolgát. Az utóbbi évek jelentős mozzanata az egymillió cseh koronával életrehívott Masaryk-akadémia. Magyar Figyelő címen indított folyóirata „elkobzás után“ most hagyta el a sajtót. Már 1918-ban a cseh kormány kitiltja a magyar anyaország szellemi termékeit Szlovenszkóba. A magyar irodalmi megmozdulás Kassáról indult, 1919-ben az *Új Élet* tel. Állandóbb és konzervatívabb volt a pozsonyi *Tavas.* Nemes hivatást töltött be a *Kassai Napló* irodalmi melléklete. 1925-ben irodalmi melléklettel gazdagodott a *Prágai Magyar Hírlap* is, de nem tartósan. A *Képes Hét* elég hosszú ideig élt, de nem volt nagy irodalmi becsé. Jól bevált a *Nagyasszony* a női világ körében és *A Mi Lapunk* a gyermekek között. A könyvkiadói megindulás Farkas Gyula révén Berlinben állapítható meg. Ezt folytatja a kassai Kazinczy-kör. A lírában Ölvédi Lászlóé a kezdés; mellette Mées, Győry, Kersék, Tamás, Kelembéri, Erdőházi, Simon Menyhért említhetők. A prózában Sziklay Ferencé a kezdés; mellette nőttek ki: Darkó István, Tamás Mihály, Rácz Pál, Egri Viktor, Szombathy Viktor, Jackó Olga. Most a Magyar Minerva akarja összefogni a Felvidék magyar íróit. — 26. sz. Alszeghy Zsolt: *Irodalmunk klasszikus kora.* Pintér Jenő rendszerezése VI. kötetének a méltatása.

Erdélyi Helikon. — 1933. év., 9. sz. *Spectator: Herczeg Ferenc.* Legjobb regénye a Szabolcs házassága, legköltőibb műve Az aranyhegedű. Ösztönös, tudatos művész, mindent ki tud mondani a legpontosabban, acélos gráciával, mely visszariad az erős zamattól és bárdolatlan erőtől, újszerű volt, hogy archaizálni tudott mostani ritkaságok alkalmazásával és a nép szokincseinek némi használatával. — 10. sz. (*Kós-szám.*) — Makkai Sándor: *Kós Károly.* Egyszerű és gyakorlati ember. Harmadik jellemzője az erdélyisége. Az erdélyiségnek e nem politikai, hanem tisztán szellemi és kultúr koncepciója Kós Károly életének és munkájának legmélyebb ihletője. — Barta's János: *Kós Károlyhoz.* Üdvözlő vers. — Szántó György: *Megérkezés Transzylván'ába.* Önéletírás részlete. (Vonatkozással Kós Károlyra.) — Kovács László: *Jegyzetek Kós Károlyról.* Adatok a jeles építőművész és író jellemzéséhez. — 1934. évf., 1. sz. Halasy Nagy József: *Surányi Miklós.* Az elbeszélésnek kevés olyan művésze van, mint ő: bámulatos ügyességgel tud néha pár mondattal egész helyzeteket felrajzolni, s beléjük életet vinni. Könyvei mindig érdekesek, mert egy érdekes egyéniség tükrözi bennük a világot.

Erdélyi Múzeum. — 1933. évf., 10–11. sz. Veress Endre: *A történetíró Báthori István király.* Tanulmány Báthori történeti jelentőségű kiadványairól, beszédeiről, irodalompartolásáról; egy, a szerzőtől a firenzei állami levéltárban még 1903-ban fölfedezett tizenegy írott lapra terjedő, latinnyelvű — Brutus Mihály tanúsága szerint a fejedelemtől származó — történeti följegyzés közlése. („Remiscentiae regis Stephani Bathori de rebus bellicis circa urbem Szatmár Gestis“ A Stephano Rege, me praesente, perniciosissima manu scripta.) A koronás szerző följegyzéseit az 1552-i nyár gyászos eseményeihez kapcsolja: Temesvár és Szolnok eleséhez. — Herepei János: *Szenci Molnár Albert halála ideje.* Szenci Molnár Albert 1634. január 17-én halt meg s valószínűleg a kolozsvári köztemetőben temették el. — Ferenczi Miklós: *Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája.* 1932. év. Könyvészeti egybeállítás.

Ethnographia. — 1933. évf., 3–4. sz. Beke Ödön és Honti János: *Egy régi népmese nyomai.* Honti János megállapítja, hogy a Táltospárbaj és tejfürdő meséje, amely Solymosy Sándor szerint keleti származású volna, Beke adatai szerint legrégebb népmesénk. (V. ö. a Bornemisza Pétertől említett Királyfia Kis Miklósról szóló mesét.)

Győri Szemle. — 1933. évf., 7–9. sz. Lám Frigyes: *A győri német színpad története 1742–1820.* (III.) Magyar vonatkozású adatközlés. — Gálos Rezső: *Báró Amadé László győri háza.* A kétemeletes ház ma is megvan s várja az emléktáblát, amely hirdesse, hogy a XVIII. század nagy szerelmi lírikusa győri háztulajdonos volt. — Géfin Gyula: *Kisfaludy Sándor kiadatlan levelei.* (I.) Szegedy Jánoshoz, Bezerédy Györgyhez írt levelek az 1800–19. közti évekből.

Idegenforgalmi Tudósító. — 1934. évf., 1. sz. *Magyar trók külföldön.* Párizsban a Renaissance színház „Mamzelle Malakoff” címen bemutatta Bús Fekete László: A méltóságos asszony trafikja című vígjátékot, amely tavaly a Vígszínháznak volt másoddarabja; a Moulin Rouge revüszínház előadta Abraham Pál és Földes Imre Viktória című operettjét: Victoria et son Hussard címmel.

Katholikus Szemle. — 1933. évf., 10. sz. Brisits Frigyes: *Az öreg Kazinczy és a fiatal Vörösmarty.* Annak a nagy távolságnak, mely miatt igazában sohasem jutottak egymás közelébe, nem viták elvi szenvedélye, hanem nemzedékprobléma, egyéniségük időkülönbsége volt az oka. Kettőjük között egy egész irodalmi világ, új kultúra áll. Kazinczy nem értette meg Vörösmartyt, mert más volt az ars poeticája, mely az idegenység elsőségének hangoztatásával a műremek műfaji tisztaságát elébe helyezte az egyéniség maga kifejező jogának. Vörösmartyról Börzsönyben vált le az iskolás technikai hatáscsere; nagy egyéniségek költészetével ismerkedik meg. Az irodalmi élettel is itt kerül kapcsolatba. Kazinczyval 1824-ben veszi fel a kapcsolatot; az öreg költőfejedelmé tüzével szemben tartózkodó. Egyre jobban megérzik, hogy a két költő világa más.

Literatura. — 1933. évf., 12. sz. Rónay Mária: *Zilahy Lajossal, a tizenkettedik óra után.* „A tizenkettedik óra“ az emberi szenvedélyek monumentális freskója. — 1934. évf., 1. sz. (s. g.): *Hogy haltak meg?* A 48-as fordalom mérlege a magyar írók hálókaiában. Érdekes egybeállítás Pintér Jenő Magyar Irodalomtörténetének hatodik kötete alapján s egyben a mű bírálata. „Pintér Jenő erőssége a konkrét tények abszolút ismeretében és irgalmatlan felsorolásában rejlik.“ — Tamás Ernő: *50 éve él a szünetben az Ember Tragédiája.* Az idő megáfolta az egykori bírálókat. Az egykorú sajtó rövid színpadi életet jósolt Madách művének. Ezzel szemben 1934 januárjában volt 500. előadása. Játsszották Bécsben, Prágában, Hamburgban, Zágrábban, továbbá az elszakított Kassán és Pozsonyban cseh nyelven. Most következik új fordításban Bécsben és Bukarestben a bemutatója.

Magyar Katonai Szemle. — 1934. évf., 1. sz. Saád Ferenc: *A XVII. század magyar katonája az egykorú költészet tükrében.* Jellemző verses részek bemutatása.

Magyar Nyelvőr. — 1933. évf., 7–10. sz. Turóczy József: *Az ismeretlen tizenhetedik század: Szent Patricius purgatóriumáról való történet.* Szent Patricius legendájának végső formai kialakulása a XII. század utolsó negyedébe esik. Régi hagyomány szerint Henricus Salterienais (Saltres) cisztercita szerzetes foglalta írásba latinul. A purgatórium borzalmainak szemlélő és szenvedő hőse, itt Owein Orenus lovag, nem esik révületbe, nem álmában, hanem éber, testi szemmel lát mindent. A legenda legismertebb „mértékadó“ lelőhelye a XVII. században Th. Messinghamus Florilegiuma (1624). Messinghamus szövegén alapul a magyar Patricius, mely Bécsben valószínűleg 1655 után jelent meg e címen: „Sz. Patricius Purgatoriumjáról való Historia, mely most újonnan Groff Esterházi Pal Vram ő Nagysága parancsolatából Magyarra fordított és jó rendbe hozatott“. Egyetlen példánya a Nemzeti Múzeumban. A 134 lapra terjedő kötet négy részből áll. Az első rész (1–77. l.) foglalja magában „Salterniai Henrikusnak, erről a Purgatoriumról való Historiáját“. A magyar Patricius legalább elbeszélő részében középkori, tehát majdnem élő latin szöveget fordít. A „barokkizálás“ az ő külön teljesítménye. (E tanulmány különnyomatban is megjelent.)

Minerva. — 1933. évf., 6–10. sz. Birkás Géza: *Mistrál és a magyarok.* (Adatok a félbre mozgalom történetéhez.) Mistrállal, a jeles provençal

költővel, a Mirëio című eposz szerzőjével személyes, illetve levélbeli összekötésben voltak: Podhorszky Lajos, a sok nyelvet ismerő, különé természetű magántudós (körülbelül 1878 óta); Metzl Hugó, a kolozsvári egyetem egykori tanára; Vajda Viktor hírlapíró; Hernádi Mór, a provençal irodalom magyar ismertetője; Szépláki János, a kolozsvári kereskedelmi akadémia ny. igazgatója. Mistral Mirëio-jának oddig négy magyar fordítója akadt: Hajós Jenő, Gábor Andor, Bródy Miksa, Kún József. A provençal költő kritikai méltatói és lelkes hívei közül ismertebb nevéük: Kropf Lajos, Péterfy Jenő, Riedl Frigyes, Radó Antal, Ady Endre, Szigetvári Iván, Király György, Babits Mihály, Kállay Miklós és a címben írt tanulmány írója. (E dolgozat különnyomatban is megjelent.)

Nemzeti Figyelő. — 1933. évf., 52. sz. Olay Ferenc: *Kisfaludy Sándor francia hadifogsága a Provancebán.* Tárcaszerű cikk a költő „Frantzia fogóságom” című naplója nyomán.

Népünk És Nyelvünk. — 1933. évf., 10–12. sz. Mészöly Gedeon: *Magyarázatok az Ó-magyar Mária-síralomhoz.* Szövegkritikai hozzáetések. — Bibó István: *Dugonics András.* (II.) Dugonics eposzírói sajátosságainak ismeretése vonatkozással a Trója veszedelme és az Ulisses című átdolgozásokra.

Protestáns Szemle. — 1933. évf., 12. sz. Vargha Zoltán: *Abonyi Lajos szellemi öröksége.* Abonyi Lajos (családi nevén: Zsarolyáni Márton Ferenc) ereiben — Boesckay adományából — a Hajdukerületben otthont talált derék hadinépnek vére keringett, de belecseppent — Biczó családbeli nagynyja révén — az alföldi városba tömörült kismemesi és polgári elemnek, másik nagynyja Kőpeczi Tokody Terézia révén, ki egy kolozsvármegyei református papnak volt a leánya, az erdélyi középosztálynak tiszteletreméltó vércseppje is. Egy bizonyos, hogy ízíg-vérig magyar volt, ama keveredés nélküli fajtából, mely mai nap annyira ritka. — Gulyás Pál: *Tanu.* (Németh László új arca.) Németh László jelentősége egzisztenciális: a magyarság létérdekéről szökött magasra ez az immateriális látás, mely voltaképp nem az anyagot akarja megtagadni, hanem szellemiben átcsoportosítani, mielőtt diabolikus erők krátere működésbe léphetne. — Petri Mór: *Ady Endre keresztapja.* (Az érmindszenti kálvinista pap.) Ady Endre keresztapja Török Ferenc (1840–1926) érmindszenti református pap volt. Keresztfia költészetét — ezt őszintén megvallotta — nem értette, nem is emlegette egyetlen versét sem. — 1934. évf., 1. sz. Révész Imre: *Szenczi Molnár Albert.* Mind egyéniségében, mind termelésében elváhatatlanul összeszővődött a humanista és a reformátori vonás. — S. Szabó József: *Erdély egyházi és irodalmi élete a XIX. század elején.* A nemzeti nyelv, irodalom és művészet pártolása kötelesség érzetével nemesedett Erdély magyar lakóiban. — Victor János: *A református lelkügyi vitához.* Hozzászólás a Magyar Református Kántorkönyv tárgyában Arokháty Béla és Hodossy Béla közt támadt vitához. — Kerecsényi Dezső: *Pintér Jenő Magyar Irodalomtörténete.* A hatodik kötet bíráló ismertetése. E könyv hűséges őrizője és továbbadója szellemi multunk értékeinek s egyetlen eszközünk, mellyel ebben a multban fáradság nélkül járható utakra lehetünk.

Szabadság. — 1933. évf., 45. sz. Földessy Gyula: *Tolnai Lajos.* Tolnai Lajos, minden sok elírása ellenére is, tudóbb meglátója benutatója kora éle-

tének minden más, korabeli írónál s aki meg akarja írni, annak minden más magyar írónál inkább kell Tolnait olvasnia. — 1934. évf., 4. sz. Vitéz Bajcsy Zsilinszky Endre: *Madách Bécsben*. Hosszabb, vezércikkyszerű közlemény az Ember Tragédiája németnyelvű bécsi előadásának nagy sikere alkalmából. — Feja Géza: *Baumgarten-rejtelmek*. Bíráló észrevételek a Baumgarten-irodalmi díjak kiosztásáról (ugyanott e tárgyra vonatkozó Helyreigazító nyilatkozat).

Ungarische Jahrbücher. — 1933. évf., 3—4. sz. Dezső v. Keresztury: *Die neueste ungarische Literatur* (1914—1933). A legújabb magyar irodalom részletes, tanulmányyszerű áttekintése az irodalmi életet jellemző mozzanatokra és irányokra. (A hagyomány; tárgyi és formai újítások; a nemzeti eszme; új népiesség; új szellemiség stb.). — Julius v. Farkas: *Gideon Petz zum 70. Geburtstag*. Ünnepi megemlékezés Petz Gedeonról, születése 70. évfordulója alkalmából. — Ludwig Karl: *Hugó Schuchardt und die ungarische Sprachwissenschaft*. Adatok Schuchardt Hugó, néhai gráci cgyetemi tanár, nyelvtudósnak a magyar nyelvtudományhoz való viszonyáról.

Vasárnap (Arad). — 1933. évf., 26. sz. Várady Imre *Olasz kultúrhatalások Erdélyben*. Részlet a szerzőnek „La letteratura italiana a la sua influenza in Ungheria” című, sajtó alatt levő munkájából.

Vasárnapi Ujság. (A Budapesti Hírlap képes melléklete.) — 1933. évf., december 24. Hegyaljai Kiss Géza: *Tompa Mihály és a Színházi Lap*. Tompa Mihálynak a Magyar Színházi Lap szerkesztőjéhez, Egressy Gáborhoz intézett öt levele az 1859 október 22—1864 április 5 közti időből. — Fekete Lajos: *Irodalmi élet a megszállt Délvidéken*. Vázlatos áttekintés.

II. Hírlapok.

Az Est. — 1934. évf., január 21. *Léda asszony három arcképe*. Ady Endre nemrég elhunyt műzsájának képmásai.

Budapesti Hírlap. — 1933. évf., 292. sz. Dabolezi Fekete Lászlóné: *A szalontai karácsony*. Novella Arany János gyerekkoráról. — Pivány Jenő: *Kossuth amerikai karácsonya*. Adatközlés. — Kiss Menyhért: *Gárdonyi*. Vers. — Pogány Béla: *Ady úr*. Adatok Ady Endréről, mint a Budapesti Napló munkatársáról. — Trócsányi Zoltán: *Egy elfelejtett négyszázéves jubileum*. Komjáthy Benedek: A Szent Pál levelei magyar nyelven című, 1533-ban, Krakóban megjelent könyvnek részletes ismertetése. Ez az első tiszta magyar nyelvű nyomtatott könyv, „ezzel indult meg a magyar könyv olvasása Magyarországon. — 1934. évf., 15. sz. *Léda asszony meghalt*. Napihírszerű tudósítás arról, hogy Ady Endre egykori műzsája, egy — családi névén is — megnevezett úriasszony Budapesten, 1934 január 19-én meghalt.

Magyar Hírlap. — 1933. évf., 292. sz. Kun Andor: *Milyen volt Kossuth Lajos mint ember?* Mozaikszerű tanulmány. — 1934. évf., január 4. Hegyaljai Kiss Géza: *Hol és mikor esküdött meg Kossuth Meszlényi Teréziával?* Felelet: a budapesti belvárosi plébánia egyik szobájában, 1841 január 9-én. — Január 14. Vitéz Horváth Béla: *Ahol Jókai bujdosott*. Egy tardonai (Borsod megye) látogatás emlékei.

Magyarország. — 1933. évf., december 24. K. S.: *Kossuth Lajos két ismeretlen levele*. Adatközlés a Kassai Múzeumban levő 1869 október 9 és november 14 keltezésű eredeti kéziratok nyomán.

Magyarság. — 1933. évf., 29. sz. (m. e.): *A Hogarth Press Madácha*. Az Ember Tragédiájának a közelmúltban két angol fordítása jelent meg. Charles Melzer fordítását egy budapesti könyvkiadó adta ki; Charles Sanger fordítása pedig Londonban jelent meg. Az ismertető dícséri az utóbbit és idézeteket közöl belőle. — 1934. évf., 11. sz. Milotay István: *Miklós Jenő meghalt*. Nekrológ. — Dallos Sándor: *Miklós Jenő pályája*. Hosszabb napihírszerű tudósítás és életrajz a január 15 én elhunyt költőről (arcképpel). — Január 14. sz. Molnár Imre: *A muzsikus Arany János*. A költő zenei szerzeményeinek ismertetése. — Pataki Kálmán: „*Az ember tragédiájá*“-nak színpadi emlékei. Adatok Madách főműve színpadi előadásának történetéhez.

Nemzeti Ujság. — 1933. évf., november 12. Törökné Kovács Hermin: *Indali Gyula márványemléke*. Az 1851–1880-ig élt, tragikus végű lírai költőnek a budapesti Kerepesi-úti temetőben levő sírját újabban márványemlékkel jelölték meg.

Pesti Hírlap. — 1933. évf., 292. sz. Perényi József: *Petőfi Sándor ismeretlen levele Kossuth Lajoshoz*. Egy Debrecenben, 1848 december 24 én kelt levél közlése. (Benne a költő honvédőrnaggyá való kinevezését kéri.) — U. o.: *Herczeg Ferenc Budapest díszpolgára*. 1933 december 20 án a budapesti Városházán ünnepélyes keretek között adták tudtára a jeles írónak, hogy érdemei elismerésül a törvényhatósági bizottság Budapest díszpolgárának választotta.

Pesti Napló. — 1933. évf., 292. sz. Mittay László: *Az ismeretlen Ady*. Ady Endre kiadatlan szerelmes verse és levelei; a költő életregényének ismeretlen fejezete. — Kárpáti Aurél: *A halhatatlan Tragédia*. Leikes megemlékezés Madách főművének bécsi nagy sikere alkalmából. „A magyar alkotószellemnek ezt a legeurópaibb megnyilatkozását Arany János fedezte fel az irodalom számára. Most végre... Európa is felfedezi — a maga számára.“

Ujság. — 1933. évf., 292. sz. Gajári István: *Aki mindig mulattatott és sohasem nevetett*. Hosszabb megemlékezés Bernát Gáspárról a XIX. század negyvenes-ötvenes éveinek humoristájáról.